

Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija - FAO

**Plan implementacije za Pillar One globalnog partnerstva za
zemljište**

**Promovisanje održivog upravljanje zemljišnim
resursima u cilju
zaštite i konzervacije zemljišta i održive proizvodnje**

Sadržaj

Skraćenice	2
Rezime poslovnog plana	III
1. Uvod	5
1.1 Pillar One - Akcioni plan i preporuke	5
1.2 Ostali GSP dokumenti koji vode i podržavaju Pillar One	6
1.3 Kako se Pillar One odnosi prema akciji ostala četiri Pillar?	8
1.4 Učešće zainteresovanih strana i zainteresovanih strana	9
2 Implementacija	10
2.1 Razvijanje i stavljanje na raspolaganje informacije o najboljim praksama za SSM o različitim sistemima korišćenja zemljišta	10
2.2 Identifikovanje regija u kojima se uspešno primenjuju prakse SSM-a	10
2.3 Primena revidirane Svetske povelje o zemlji i dobrovoljne smernice za održivo upravljanje zemljištem	11
2.4 Razvoj i implementacija sveobuhvatnih projekata za SSM	12
2.5 Uloga radne grupe Pillar One	12
3 Matrica logičkog okvira	13
4 Vremenska linija primene	17
5 Ukupni budžet	17
6 Literatura	18

Skraćenice

GSP - Global Soil Partnership – Globalno Partnerstvo za zemljište

ITPS - Intergovernmental Technical Panel on Soils - Međuvladin tehnički panel o zemljištima

P1WG - Pillar 1 Working Group - Radna grupa Pillar One

PoA - Plan of Action - Plan delovanja

RIP - Regional Implementation Plan - Regionalni plan implementacije

RSPs - Regional Soil Partnerships - Regionalno partnerstva za zemljište

SSM - Sustainable Soil Management - Održivo upravljanje zemljištem

SVSR - Status of the World's Soil Resources - Status svetskih zemljišnih resursa

VGSSM - Voluntary Guidelines on Sustainable Soil Management - Dobrovoljne smernice o održivom upravljanju zemljištem

WOCAT - World Overview of Conservation Approaches and Technologies – Svetski pregled o pristupima i tehnologijama očuvanja

WSC - World Soil Charter – Svetska povelja o zemljištu

Rezime poslovnog plana

Pillar One ima zadatak od strane Globalnog partnerstva za zemljište (GSP) da uz promociju održivog upravljanja zemljištem (SSM), povećava globalno područje održivog upravljanja zemljištem. Ovaj plan za implementaciju je razvila Radna grupa za **Pillar One** sa ciljem da obezbedi aktivnosti tokom petogodišnjeg perioda (2018.-2022) za pet preporuka iz Akcionog plana **Pillar One**, koji je usvojila Plenarna skupština GSP-a u junu 2014. Ove preporuke su usmerene ka četiri tipa aktivnosti koje su razvijene radi pružanja globalne koordinacije i olakšavanja regionalnih i nacionalnih aktivnosti, a detaljno opisanim u sedam regionalnih planova implementacije. Pored toga, akcije pomenute u ovom dokumentu su razvijene uvažavajući ukupne ciljeve GSP-a, kao i zahteve sa plenarne skupštine GSP-a

Održivo upravljanje zemljištem definisano je u revidiranoj Svetskoj povelji o zemljištu (VSC) kao:

- skup aktivnosti koje održavaju ili unapređuju usluge pružanja podrške,
- regulisanje gajenja koje obezbeđuje zemlja bez značajnog narušavanja funkcija zemljišta koje omogućavaju te usluge ili biodiverzitet.

Sve aktivnosti u ovom dokumentu pridržavaju se ove definicije i omogućavaju njenu primenu. Do prelaska sa definicije na implementaciju, dokument je razvio vodič za ocenu ITPS o tome kako se prakse upravljanja zemljištem mogu oceniti prema revidiranom VSC definicijama. Kroz aktivnosti sadržane u ovom planu implementacije, ove smernice će olakšati procene prakse SSM prema lokalnim, nacionalnim i regionalnim prioritetima i kontekstima do nivoa Regionalnog partnerstva za zemljište. Koristeći protokol za procenu, baza podataka o upravljanju SSM, će se sastavljati na osnovu postojećih baza podataka, kao i relevantne prakse koja trenutno nije katalogizirana u bazi. Pojačana primena SSM-a biće postignuta identifikovanjem odgovarajućih SSM praksi i sistema za sve namene zemljišta i rad sa onima koji upravljaju zemljišnim resursima da ih primene u odgovarajućim razmerama.

Relevantni podaci i informacije iz ovih SSM praksi biće uključeni u Globalni GSP Informacioni sistem jer će prakse uključivati kritične karakteristike kao što su upotreba zemljišta, pedoklimatska zona, zagađenje zemljišta i/ili druge parametre. Pored toga, mape će uključivati meteorološke podatke sa velikim brojem podataka o lokaciji i karakteristikama, primenjene SSM prakse i sistemima, prepreke za sveobuhvatno prihvatanje i širenje implementacije SSM-a i procesa angažovanja zainteresovanih strana. Konačno, cilj je osigurati povećanje ovih projekata, kao i razvoj i implementaciju novih SSM projekata gde je to primenljivo.

To će se postići razvijanjem sveobuhvatnih predloga projekata SSM koji bi uključivao aspekte o:

- potencijalnim preprekama za usvajanje SSM i kako bi to bilo prevaziđeno;
- kako se relevantne politike mogu sprovoditi i podržati;
- aspektima izgradnje kapaciteta pre i tokom realizacije projekta; i
- praćenje uticaja upravljanja SSM na funkcije zemljišta i ekosistem koji ga okružuje.

1. Uvod

Globalno partnerstvo za zemljište (GSP) je asocijacija osnovana 2012. godine radi poboljšanja upravljanja zemljištem i njegovim resursima u cilju garantovanja poljoprivredne proizvodnje koja će obezbediti dovoljno hrane za ceo svet. U okviru GSP, **Pillar One** je zadužen za promociju održivog upravljanja (SSM) zemljišnih resursa i za povećanje globalnih oblasti sa takvim načinom upravljanja. Specifični zadaci su:

- 1) identifikacija i primena SSM prakse, i
- 2) identifikacija i razvoj rešenja protiv barijera koje sprečavaju usvajanje SSM na regionalnom i nacionalnom nivou. Kroz rad na ostala četiri Pillar će se širiti i uspešno sprovoditi identifikovanje onih praksi upravljanja SSM koje prate tehničke i političke prepreke usvajanju, a koje se rešavaju ciljnim istraživanjima ovog problema.

Ovaj plan implementacije razvila je Radna grupa za **Pillar One** (P1VG) koja je sastavljena od predstavnika svakog od devet regionalnih predstavnika Partnerstva za zemljište. Radnu grupu je u svom radu podržao Sekretarijat GSP-a i Međuvladina tehnička komisija za zemljište (ITPS).

Sprovođenje aktivnosti u okviru **Pillar One** temelji se na prethodno postavljenim pravilima GSP i njegovim programima koju je sačinila naučna grupa za podršku, ITPS, kako je navedeno u daljem tekstu.

1.1 Pillar One – Plan aktivnosti i preporuke

Globalni plan aktivnosti za **Pillar One**¹ odobrio je Plenarni saziv GSP u julu 2014. godine, ističući da SSM treba promovisati i implementirati za sve namene zemljišta. U planu se navodi da izazove povezane sa SSM-om treba proceniti i rešiti u smislu ekonomskih, tehničkih, socijalnih, političkih, investicionih i partnerskih izazova. Da biste to postigli, dato je sledećih pet preporuka:

1. Identifikovati odgovarajuće SSM prakse za sve namene zemljišta na regionalnom i nacionalnom nivou koristeći postojeće znanje, prilagođeno karakteristikama lokaliteta, potrebama korisnika zemljišta, a s obzirom na analizu troškova i društveni uticaj. Ove prakse i sistemi se primenjuju u odgovarajućim razmerama za obnavljanje i održavanje funkcija zemljišta i očuvanja ekosistema.
2. U svetlu primarnog značaja sigurnosti hrane, održiva poljoprivredna proizvodnja trebala bi biti podržana uravnoteženim upravljanjem plodnosti zemljišta korišćenjem raspoloživih hranljivih materija u njemu i odgovarajućeg nivoa obrade bez izazivanja negativnih uticaja na životnu sredinu.
3. Sve prepreke koje blokiraju primenu ili usvajanje SSM prakse trebalo bi da budu prepoznate te u skladu sa tim i predložiti politiku i tehnička rešenja za stvaranje povoljnog okruženja za održivo upravljanje zemljištem.
4. Trebalo bi razviti sistem praćenja za merenje napretka primene SSM prakse.
5. GSP bi trebalo da olakša razvoj strategije izgradnje kapaciteta među svim zainteresovanim stranama za promociju usvajanja SSM.

Ove preporuke su plasirane kroz četiri aktivnosti na globalnom nivou i povezane akcije kao što je to predstavljeno u odeljku 3 ovog plana implementacije. Ove aktivnosti su razvijene kako bi se obezbedila koordinacija na globalnom nivou i olakšale regionalne i nacionalne aktivnosti radi osiguranja primene SSM, kao i stvorilo pogodno okruženje za implementaciju. Radnje predviđene u ovom planu primene razvijene su uvažavajući ukupne ciljeve GSP, kao prioritetne aktivnosti na regionalnom nivou razvijene do danas u Regionalnim planovima za implementaciju (RIPs), kao i zahtevima Plenarne skupštine GSP.

¹ Pillar One¹ Akcioni plan dostupan na mreži na adresi <http://vfv.fao.org/3/az898e>

1.2 Ostali GSP dokumenti koji upravljaju i podržavaju Pillar One

Revidirana Povelja o zemljištu (VSC) definisala je SSM kao: *skup aktivnosti koje održavaju ili unapređuju podršku regulisanju gajenja koje ne narušava zemljište ili njegove funkcije omogućavajući i gajenje i biološku raznolikost*. Povelja dalje daje smernice za delovanje različitih zainteresovanih strana kako bi se osiguralo održivo upravljanje zemljištem te da se degradirana zemljišta saniraju ili obnavljaju, pozivajući na akciju na svim nivoima (FAO, 2015).

Zemljište kao ekosistem i funkcije zemljišta koje podržava kao ekosistem navedene su u uvodnom odeljku izveštaja **Status svetskih zemljišnih resursa – SVSR**, (FAO i ITPS, 2015). Sedam funkcija zemljišta koje su ugrožene su:

1. Proizvodnja biomase, uključujući poljoprivredu i šumarstvo,
2. Skladištenje, filtriranje i transformisanje hranljivih materija, supstanci i vode,
3. Izvor biološke raznolikosti, poput staništa, vrsta i gena,
4. Fizičko i kulturno okruženje za ljude i ljudske aktivnosti,
5. Izvor sirovina,
6. Služi kao izvor ugljenika, i
7. Čuvar geološke i arheološke baštine.

Glavne usluge ekosistema koje pruža zemljište i specifične funkcije zemljišta koje omogućavaju tu ulogu sažete su u Tabeli 1. SVSR izveštaj dalje pruža sveobuhvatan pregled 10 glavnih pretnji funkcijama zemljišta koje podržavaju pružanje usluga ekosistema: erozija tla, kontaminacija, gubitak organskog ugljenika, zasljanjivanje, zakiseljavanje, zamrzavanje, nepropustnost, sabijanje, gubitak biodiverziteta zemljišta i neravnoteža hranjivih sastojaka. Ozbiljnost i trend svake od deset pretnji bio je je procenjen za svaki od osam regiona po FAO podeli (Afrika južno od Sahare, Antarktik, Azija, Evropa I Euroazija, Latinska Amerika i Karibi, Bliska Istočna i Severna Afrika, Severna Amerika, Jugo zapadni Pacifik).

Tabela 1. Usluge koje pruža zemljište ekosistemu i funkcije zemljišta koje obezbeđuju ove usluge (prilagođene po SVSR)

Ekosistem pruža sledeće	Zemljišne funkcije
Pomoćne usluge: Usluge koje su neophodne za proizvodnju svih ostalih usluga ekosistema; njihovi uticaji na ljude su često indirektni ili se javljaju tokom veoma dugog vremena	
Formiranje zemljišta	Delovanje osnovnih minerala, formiranje minerala gline i oslobađanje hranljivih materija <ul style="list-style-type: none"> • Akumulacija i transformacija organske materije • Stvaranje struktura (agregati, horizonti) za protok gasa i vode i rast korena • Stvaranje naelektrisanih površina za zadržavanje i razmenu jona
Primarna proizvodnja	<ul style="list-style-type: none"> • Medijum za klijanje semena i rast korena • Snabdevanje hranljivim materijama i vodom za biljke
Ciklus ishrane	<ul style="list-style-type: none"> • Transformacija organskih materija od strane zemljišnih organizama • Zadržavanje i oslobađanje nutritijenata površinama koje ih sadrže u velikim količinama
Propisane usluge: koristi koje se dobijaju propisivanjem procesa u ekosistemu	
Regulacija kvaliteta vode	<ul style="list-style-type: none"> • Filtriranje i puferisanje materija u zemljišnoj vodi • Transformacija kontaminanata
Regulacija vodosnabdevanja	<ul style="list-style-type: none"> • Infiltracija i zadržavanje vode unutar zemljišta • Ispuštanje viška vode iz zemljišta, u podzemne vode i vodene površine
Regulacija klime	<ul style="list-style-type: none"> • Regulacija emisije gasova CO₂, N₂O i CH₄ • Termička razmena između kopna i mora i regulacija toplote
Regulisanje erozije	Zadržavanje zemljišnog sloja na površini
Ostvarene pogodnosti: proizvodi ("roba") dobijeni iz ekosistema koja je direktno korisna za ljude	
Zalihe hrane	• Obezbeđivanje vode, hranljivih materija i fizičke podrške za rast biljaka koje se koriste za ljudsku i životinjsku upotrebu
Zaliha vode	Akumulacija i pročišćavanje vode
Snabdevanje vlaknima i gorivom	Obezbeđivanje vode, hranljivih materija i podrške rastu i razviću biljaka koje se gaje kao bioenergenti i za prirodna vlakna
Uskladištenje sirovina	Zaliha oraničnog sloja zemljišta, treseta, sirovina za gradnju, itd
Nadzema stabilnost	Podrška ljudskim naseobinama uz odgovarajuću infrastrukturu
Staništa	Podrška održavanju prirodnih staništa životinja, ptica...
Genetski izvori	Izvor jedinstvenog biološkog materijala
Kulturne usluge: nematerijalne koristi koje ljudi dobijaju iz ekosistema kroz duhovno obogaćivanje, estetska iskustva, očuvanje baštine i rekreacija	
Estetski i duhovni	<ul style="list-style-type: none"> • Očuvanje prirodne i kulturne pejzažne raznolikosti • Izvor prirodnih pigmenata i boja
Nasleđe	Čuvanje arheoloških spomenika

Na osnovu materijala iz izveštaja SVSR, ITPS je identifikovao četiri prioriteta za delovanje, s tim da su sledeći od posebnog značaja za rad u okviru **Pillar One**:

1. Održivo upravljanje zemljištem može povećati ponudu zdrave hrane za većinu stanovništva. Konkretno, treba minimizirati dalju degradaciju zemljišta i obnoviti ga posebno u oblastima gde je zemljište degradirano, a u kojima je najveći broj ljudi koji spadaju u "ranjive" kategorije.
2. Globalne zalihe organske materije u zemljištu (npr. organski ugljenik iz zemlje i organizmi u zemljištu) bi trebalo da se stabilizuju ili povećaju. Svaka nacija treba da identifikuje sadržaj organskog ugljenika u zemljištu (SOC) po lokalitetima, i unapredi prakse upravljanja i olakša njegovo unošenje. Ovim bi se trebalo na nacionalnom nivou da ostvariti stabilizacija ili pozitivni neto bilans SOC-a.
3. Postoje snažni dokazi da se čovečanstvo nalazi blizu globalnih ograničenja za potpuno usvajanje azota i regionalna ograničenja za upotrebu fosfora. Stoga bi trebalo delovati na stabilizaciju ili smanjenje globalne upotrebe industrijskih đubriva na bazi azota (N) i fosfora (P) uz istovremeno povećanje upotrebe đubriva i njegove efikasne upotrebe u regionima kojima se registruje nedostatak hranljivih sastojaka. Povećanje upotrebe N i P u ishrani biljkaka je ključni zahtev za postizanje ovog cilja, uključujući njegovu upotrebu biološke fiksacije N kroz mahunarke i druge interakcije procese sistem biljka-mikrobi.

U 2016. godini FAO je usvojio **Dobrovoljne smernice za održivo upravljanje zemljištem** (VGSSM) koje određuje skup karakteristika koje bi ukazivale da se SSM praktikuje (FAO, 2016). Na osnovu osnovna gore citiranih dokumenata, ITPS je razvio dokument **Vodič za procenu SSM** koji direktno podržava plan implementacije **Pillar One** (spoment u 1.1 u logičkom okviru, a predstavljenom u nastavku). Ovaj dokument odobrio je ITPS na svom Osmom plenarnom zasedanju u aprilu 2018. godine i uključen je u prilog ovaj Plan implementacije.

1.3 Kako se **Pillar One** odnosi na ostala četiri pravca delovanja?

Pet stubova akcije GSP vrlo su međusobno zavisni i svi su fokusirani na cilj koji je postavio revidirani VSC navodeći da: „Opšti cilj svih strana je povećati površinu ispod održivim upravljanjem zemljištem i površine pod sanirana ili obnovljena zemljištima”(FAO, 2015., str.5)

Glavni fokus pet pravca delovanja u kontekstu implementacije SSM je:

Pillar One: promovisati održivo upravljanje zemljišnim resursima radi zaštite, očuvanja zemljišta i održive proizvodnje.

- Identifikovati SSM praksu relevantnu za specifičnu upotrebu zemljišta, kao i prepreke za usvajanje i promovisanje primene SSM.

Pillar Two: podsticanje ulaganja, tehničke saradnje, politike, obrazovanja, proširenja svesti o zemljištu

- Potrebno je koristiti ljudske i kapitalne resurse za implementaciju SSM i uklanjanje prepreka za usvajanje istog.

Pillar Three: promovisati ciljano istraživanje zemljišta usredsređujući se na utvrđivanje nedostataka, prioritete i sinergije sa srodnim proizvodnim, ekološkim i društvenim razvojnim akcijama.

- Obezbediti ključne podatke o prirodnim naukama i društveno-ekonomskim istraživanjima kako biste premostili nedostatke u znanju koji ograničavaju implementaciju SSM-a.

Pillar Four: povećati količinu i kvalitet podataka i informacija o zemljištu: prikupljanje podataka (generisanje), analiza, validacija, izveštavanje, praćenje i integracija sa drugim disciplinama.

- Obezbedite autoritativne podatke za procenu napretka u globalnoj primeni i usvajanju SSM

Pillar Five: usaglašavanje metoda, merenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišta kao resursa.

- Poboľjšati i standardizovati metode koje pružaju pouzdane i jednostavne pokazatelje za promociju i usvajanje SSM.

1.4. Zainteresovane strane i njihovo angažovanje

Pojačana globalna primena SSM može se postići samo uz podršku svih zainteresovanih strana i partnera. Globalne aktivnosti će olakšati Sekretarijat GSP uz ključnu podršku Regionalnog partnerstva za zemljište (RSPs) kako bi se osiguralo regionalno učešće.

Sledeći nivo podrške Regionalnom partnerstvu za zemljište (RSPs) su Sekretarijati za partnerstvo i upravljanje RSP-ovi su dalje predstavljeni kroz regionalnog predsedavajućeg **Pillar One** koje čini deo Pillar One Radne grupe (P1VG). Na nacionalnom nivou, velika grupa zainteresovanih strana odgovorna za nacionalno učešće u regionalnim i globalnim GSP aktivnostima, uključujući one u okviru **Pillar One** su strateški oslonac GSP. Dalje akcije na regionalnom i nacionalnom nivou biće podržane od strane regionalnih i nacionalnih kancelarija FAO-a.

Uloge ostalih ključnih aktera u primeni SSM predviđene su na sledeći način:

Uloge pojedinaca i privatnog sektora:

1. Pozvani su svi pojedinci koji koriste ili upravljaju zemljištem da pokažu da upravljaju njime u skladu sa zahtevima SSM i, ako je to potrebno, promene praksu upravljanja kako bi se ostvarila pravila SSM prakse.
2. Poziva se privatni sektor da prizna važnost SSM i nagradi implementaciju SSM kroz svoje sisteme nagrađivanja.

Uloge grupa i naučne zajednice:

1. Širiti informacije o SSM i promovisati njegov značaj.
2. Raditi sa pojedincima i grupama zemljoradnika da bi procenili i sproveli na lokalnom nivou relevantna pravila SSM.
3. Provesti relevantna istraživanja kako bi se rešili nedostaci u SSM i uklonile prepreke za implementaciju istog.

Uloge parlamenta:

1. Uključiti principe i praksu SSM u smernice i zakonodavstvenu politiku na svim nivoima vlasti, što je idealan put koji vodi razvoju nacionalne politike i zakonodavstva o zemljištu
2. Teži stvaranju povoljnih socio-ekonomskih i institucionalnih uslova SSM kako bi se uklonile potencijalne prepreke za usvajanje SSM
3. Učestvujte i podstičite razvoj multi-nivoa, interdisciplinarnih nivoa obrazovanja i inicijative za izgradnju kapaciteta koji promovišu usvajanje SSM od strane korisnika zemljišta.
4. Podržava i pokreće istraživačke programe koji će pružiti naučnu podršku razvoju i implementaciji SSM, a koji su relevantni za krajnje korisnike.
5. Prikuplja podatke o implementaciji SSM i time doprinosi globalnim podacima o zemljištu, odnosno sistemu za potrebe praćenja i izveštavanja.

Uloge međunarodnih organizacija:

1. Olakšati prikupljanje podataka i dostupnost izveštaja o stopi globalnog usvajanja SSM.
2. Po potrebi, osiguravaju sredstva kako bi se olakšala procena na regionalnom i nacionalnom nivou i implementacija SSM-a.
3. Prati i analizira napredak na globalnom nivou, a analize distribuira do regionalnih i nacionalnih grupa.

Pozivaju se svi partneri iz GSP, posebno oni koji su uključeni u implementaciju SSM ali i oni koji su povezani sa projektom implementacije da u cilju osiguranja optimalne saradnje u sprovođenju ovog plana kao podrška održivom razvoju, povećaju globalno područje pod SSM.

2 Implementacija

Glavni cilj implementacije **Pillar One** je identifikovanje uspešnih SSM praksi na globalnom, regionalnom i nacionalnom nivou za bilo kakvo korišćenje zemljišta te promovisati ove dobre primere istovremeno stvarajući i omogućavajući uslove za optimalnu implementaciju SSM uz rešavanje problema koji koče usvajanje i primenu zadatah normativa. Ove akcije su neophodne da bi se osiguralo da generalno, zemljišta mogu optimalno obavljati svoje ključne funkcije i pružiti esencijalne usluge ekosistemu. Pet preporuka sadržanih u Akcionom planu **Pillar One** kumulativno se bave kroz četiri aktivnosti kao što je to ukratko opisano u nastavku, zajedno sa relevantnim akcijama kako je navedeno u matrici logičkog okvira u odeljku 3. Implementacija ovih aktivnosti i akcija predlaže se za naredni petogodišnji period (2018-2022).

2.1 Razvijati i širiti informacije o najboljim praksama za implementaciju SSM u različitim sistemima korišćenja zemljišta

Da bi se promovisao i implementirao SSM u okviru **Pillar One** i GSP uopšte, potrebno je jasno razumevanje koje se prakse upravljanja zemljištem mogu smatrati održivim. Jasan skup najboljih SSM praksi su ključne za put ka povećanju površina na globalnom nivou kojima se upravlja održivim načinom. Prva akcija u tom cilju je izrada dokumenta smernica za procenu SSM-a koja omogućava korisnicima da utvrde da li su prakse upravljanja zemljišta održive u skladu sa revidiranim VSC definicijama.

Ovaj dokument sa smernicama je razvijen tako da će biti moguće izvršiti procenu SSM prakse u odnosu na regionalne i nacionalne prioritete.

Cilj uputstva je da se u širokoj meri iznese kako se procena SSM-a može sprovesti kao početna tačka za regionalno i nacionalno usavršavanje. Globalna metodologija neće biti sveobuhvatan vodič za procenu, već traži pojašnjavanje i prilagođavanje onog što SSM definiriše i njegovu primenu. To uključuje projekciju vrsta pitanja na koja će odgovarati tokom procesa procene i upotrebu odgovarajućih pokazatelja. Sveobuhvatnije metodologije procene SSM-a i pridruženi indikatori bi se zatim trebali razviti na regionalnom i nacionalnom nivou.

Kako postaju dostupni određeni protokoli procene (globalni/regionalni/nacionalni), baza podataka najboljih SSM praksi će se sastavljati na globalnom nivou i poboljšavati za regionalni i subregionalni nivo. Takva baza podataka će se dopunjavati i iz postojećih baza podataka (npr., baza VOCAT podaci 2 održivog upravljanja zemljištem), kao i iz relevantnih SSM praksi koje nisu navedene u postojećim bazama podataka kroz koje se može doći do GSP partnera. Nadalje, primena metodologije procene prakse upravljanja zemljištem uključuju upotrebu odgovarajućih indikatora i merenja. Ovo se direktno povezuje sa implementacijom GSP aktivnosti u okviru Pillar Five o usklađivanju metoda, merenja i pokazatelja za održivo upravljanje i zaštitu zemljišta, te sa će sve to biti sprovedeno u skladu s tim.

2.2 Identifikovanje oblasti u kojima je uspešno primenjena i gde se uvećavaju površine pod SSM praksom

Akcioni plan Pillar One preporučio je identifikaciju odgovarajućih SSM praksi za sve namene zemljišta na regionalnom i nacionalnom nivou i njihovo sprovođenje u odgovarajućim razmerama za obnovu i održavanje funkcija zemljišta i korist ekosistema. Da bismo vodili računa o heterogenosti pejzaža i klime, SSM praksa treba da budu identifikovana i prilagođena za primenu u, između ostalog, različitim biocenozama, pejzažima, slivovima, nameni zemljišta, tipovima zemljišta i različitim farmama. Pored toga, SSM prakse treba da se prilagode relevantnim karakteristikama lokacije i potrebama korisnika zemljišta, uzimajući u obzir analize troškova i koristi i socijalnog uticaja primene. Informacije o lokalitetu treba da uključuju dostupne informacije o klimi, pejzažu, pristupu vodi i posebno karakteristikama zemljišta

Kao što je opisano u Odeljku 2.1, globalne, regionalne i nacionalne prakse biće identifikovane i unete u SSM baze podataka najbolje prakse. Daljnji korak će biti identifikacija priča o uspehu SSM i obezbeđenje povećanja veličine (tj, širenje, umnožavanje, prilagođavanje i održavanje uspešne primene), većeg uticaja i njegove implementacije.

Da bi se to postiglo, studije slučaja na regionalnom i nacionalnom nivou treba da identifikuju gde je SSM uspešno implementiran. Uspešna primena će se utvrditi pomoću procene protokola opisanog u odeljku 2.1. Istovremeno, potencijalne prepreke za šire usvajanje SSM prakse koja se primenjuju treba proceniti i dokumentovati. Ovo bi uključivalo identifikaciju nekih neuspelih projekata radi razumevanja razloga neuspešne implementacije i/ili usvajanje. Da bi se izgradile mreže zainteresovanih strana za implementaciju, relevantni akteri koji su uključeni u postojeće projekte će ih dokumentovati. Studije slučaja treba da se preslikaju na osnovu širine područja i karakteristike identifikovane na regionalnom nivou, kao što su pedoklimatska zona o korištenju zemljišta, mogućnost zagađenja zemljišta i/ili drugi. Pored toga, mape treba da sadrže meteorološke podatke o lokaciji i karakteristikama zemljišta, SSM primenjene prakse i sistemi, prepreke za povećanje površina i sve relevantne zainteresovane strane. Ovo će omogućiti nadgledanje gde se to površine u sistemu SSM povećavaju ili smanjuju i podatke o zemljištu, a generisane informacije bi trebalo da se direktno povezuju sa Globalnim informacionim sistemom zemljišta (povezan sa implementacijom u okviru Pillar Four).

2.3 Primena revidirane Svetske povelje o zemljištu i smernicama za održivo upravljanje zemljištem

Održivo upravljanje zemljištem

Revidirani VSC je razvijen radi informisanja o donošenju odluka na globalnom nivou i podsticanja primene SSM-a na regionalnom i nacionalnom nivou. Ažurirali su viziju i vodeće principe koji su se nalazili u prvoj verziji Povelje, objavljenoj 1981. godine, koja više nije odražavala sliku stanja zemljišta na svetskom nivou. Kao prvi korak u korištenju revidiranog VSC, tekuće aktivnosti od strane partnera GSP partnera će biti ocenjeni kao podrška principima sadržanima u Povelji. Rezultati iz ankete će se koristiti za procenu uticaja inicijativa GSP i podržavanje planiranja budućih aktivnosti. Takva anketa će biti prva u nizu ocenjivanja uspešnosti zemalja u sprovođenju akcija revidiranog VSC-a.

Slično tome, nakon što je 155. Zasedanje Saveta FAO u decembru 2016. godine, to odobrilo, od strane VGSSM se zahteva aktivna globalna implementacija. VGSSM se uglavnom fokusira na poljoprivredu i detaljno izloženih principa u revidiranoj Svetskoj povelji o zemljištu, uzimajući u obzir činjenice iz SVSR izveštaja. Te smernice imaju za cilj da pruže opšte tehničke i političke preporuke o SSM-u širokom krugu angažovanih učesnika procesa. U tom kontekstu, aktivnosti VGSSM je dobrovoljne prirode i nisu pravno obavezujuće. Prvi korak u primeni VGSSM podrazumeva organizaciju regionalnih i nacionalnih radionica za podizanje svesti i razvoj kapaciteta. Svrha ovih radionica bi bila:

- 1) upoznati različite aktere sa njihovim obimom, dodanom vrednosti i potencijalnim uticajima u pogledu podrške održivom razvoju putem SSM i
- 2) ohrabriti zainteresovane strane da promovišu, podrže i koristiti smernice.

Dalje, zbog opšte i široke prirode VGSSM, različite zainteresovane strane i partneri iz GSP-a zatražili su razvoj tehničkih priručnika o SSM-u za svaki od njih kako bi se identifikovale ali i uklonilo 10 glavnih pretnji po zemljište. Ove priručnike će razviti radne grupe koje će obezbediti tehničke informacije o upravljanju zemljištem rešavanjem relevantnih pretnji zemljištu unutar specifičnih geografskih i/ili regionalnih konteksta (kako određuju radne grupe).

Jednom kada budu dostupni tehnički priručnici za SSM, predviđa se razvoj kapaciteta koji će voditi obuke/radionice jačanje regionalnih i nacionalnih službi za implementaciju SSM-a.

Pored toga, radi obezbeđivanja uključivanja upravljanja zemljištem u nacionalne politike i zakonodavne okvire prema uputstvima i principima VGSSM-a potrebna je aktivna saradnja sa vlastima i drugim institucionalnim organizacijama. Ove akcije su uključene u ovaj plan

implementacije ali uz razumevanje da će biti sproveden u okviru aktivnosti Pillar Two sa pridruženim budžetom.

2.4 Razvijati i sprovesti sveobuhvatne projekte za SSM praksu

Konačno, aktivnosti u okviru **Pillar One** trebalo bi da dovedu do povećane primene sveobuhvatnog SSM projekta i globalno veće područje pod SSM-om. Da bi se to postiglo, pripremiće se sveobuhvatni projektni predlozi za primenu SSM prakse. Predlozi projekata bi uključivali one koji su usmereni na povećanje veličine postojećih uspešnih projekata (lokalno, nacionalno i/ili regionalno), kao i razvoj novih koncepata inovativnih i sveobuhvatnih SSM projekata. Da bi se osigurali integrisani i sveobuhvatni projekti, treba uključiti sledeće aspekte (nije iscrpan spisak):

- potencijalne prepreke za usvajanje SSM-a i način na koji bi se one rešavale;
- relevantne politike koje mogu da ih podrže;
- aspekti razvoja kapaciteta pre i tokom realizacije projekta;
- potrebne su procene na različitim nivoima da bi se osiguralo prilagođavanje postojećih praksi lokalnim kontekstima;
- razmena znanja i razvoj sistema podrške odlučivanju; i
- nadgledanje uticaja upravljanja SSM na funkcije zemljišta i reakcija ekosistema.

Trebalo bi aktivno prikupljati sredstva za implementaciju ovih predloga i svi novi projekti će se mapirati zajedno sa postojećim uspešnim studijama slučaja koje će se razviti u odeljku 2.2.

2.5 Uloga radne grupe Pillar One

Radna grupa **Pillar One** sastoji se od predstavnika Sekretarijata GSP, Predsedavajućeg **Pillar One** ITPS-a, kao i devet regionalnih predstavnika koji su predloženi od strane RSP, sa sledećim nivoom odgovornosti:

Uloga radne grupe Pillar One

1. Sastavljanje regionalnih i globalnih izveštaja o sprovođenju aktivnosti, te podnošenje godišnjeg GSP

Plenarna skupština

2. Dostava dokumenata i programskih informacija na globalnom nivou nacionalnih i subnacionalnih grupa.
3. Identifikacija međuregionalnih pitanja i sprečavanja i prepuštanja GSP-a, ITPS i Radnim grupama ostalih Pillar.

Uloga RSG Radne grupe Pillar One:

1. Identifikacija vladinog i nevladinog sektora i partnera iz civilnog društva za proces SSM-a i njegova primena.
2. Uspostavljanje i predsedavanje regionalnih saradnika u okviru Pillar One (tj. vodećim nacionalnim partnerima za SSM za procenu i primenu).
3. Programi za pomoć u procesu implementacije SSM na nacionalnom i lokalnom nivou (npr. radionice, terenske posete i dostupni materijali).
4. Dostupnost dokumentacije o uspešnoj implementaciji SSM (npr. specifične prakse, oblast u kojoj se nalazi implementacija), kao i prepreke usvajanju za izveštavanje za Radnu grupu Pillar One.

3 Matrica logičkog okvira

Aktivnost	Opis poslova	Akcija	Početak aktivnosti	Završetak aktivnosti	Saradnici	Budžet
1. Razvijati i izraditi dostupne informacije najbolje SSM prakse u različitim sistemima korišćenja zemljišta	Razvijanje globalnog protokola za testiranje upravljanja zemljištem nasuprot SSM definiciji revidiranog WSC i prilagođavanje protokola za regionalni i/ili nacionalni kontekst. Razvijati bazu podataka sa najboljim SSM praksama	1.1 Razviti vodič sa smernicama o proceni da li je upravljanje zemljištem održivo prema SSM definiciji u revidiranoj Svetskoj Povelji o zemljištu	I kvartal 2018.	II kvartal 2018.	Sekretarijat GSP ITPS	10.000,00 USD
		1.2 Sastaviti globalnu bazu podataka najbolje SSM prakse procenjene korišćenjem protokola za ocenjivanje u akciji 1.1 kreiranje iz postojećih baze podataka, kao i iz SSM-a prakse koje nisu navedene u postojećim bazama podataka	III kvartal 2018.	IV kvartal 2019., uz stalno ažuriranje	Sekretarijat GSP, ITPS, RSP, Lokalni saradnici Radna grupa Pillar One	10.000,00 USD
		1.3 Prilagoditi globalne smernice za procenu SSM prakse u skladu sa regionalnim i nacionalnim prioritetima	IV kvartal 2018.	IV kvartal 2020.	Sekretarijat GSP, ITPS RSP Regionalni saradnici Regionalna Radna grupa Pillar One	500.000 USD
		1.4 Sastaviti regionalne i lokalne podatke najboljih SSM praksi koje su pripremljene ili sprovedene korišćenjem pročišćenog protokola za procenu (Akcija 1.3)	IV kvartal 2018.	IV kvartal 2021. uz stalno ažuriranje	Sekretarijat GSP, ITPS, RSPs, Svi GSP partneri na projektu	500.000USD
2. Identifikovati regione gde su SSM prakse uspešno implementirane	Razvoj integrisane regionalne mape uspešno završene studije o SSM praksi	2.1 Identifikovati studije slučaja na regionalnom nivou i nacionalnom nivou gde je SSM praksa uspešno sprovedeno na osnovu protokola za procenu razvijen u okviru Aktivnosti 1. Uključi procenu: • Prepreke usvajanju/poboljšanju primene dobrih praksi	III kvartal 2018.	IV kvartal 2021. uz stalno ažuriranje	Sekretarijat GSP ITPS RSP Nacionalni saradnici, međunarodne organizacije, naučna zajednica, pojedinci i	75.000 USD dopunjeno od nacionalna i regionalna doprinosi

		<ul style="list-style-type: none"> Zainteresovane strane uključene u postojeće projekte 			privatni sektor, udruženja poljoprivrednika	
		<p>2.2 Mapiranje uspešnih projekata na osnovu o podataka o lokaciji, klimi i specifičnim karakteristikama utvrđenih na regionalnom nivou, npr. korišćenje zemljišta, pedoklimatska zona, biocenoza, zoniranje zemljišta, zagađenje zemljišta i/ili ostalo. Mape treba da sadrže podatke kao što su:</p> <ul style="list-style-type: none"> široke karakteristike lokaliteta, implementirane SSM prakse, potencijalne prepreke za povećanje implementacije, saradnici uključeni u implementaciju 	III kvartal 2018.	IV kvartal 2021.	Sekrtarijat GSP, RSPs, Svi GSP partneri	50.000 USD uz dopunu iz nacionalnih i regionalnih izvora finansiranja
		<p>2.3 Praćenje oblasti u kojima se SSM prakse povećavaju ili smanjuju, direktno ih povezujući veze na informacioni sistem GlobaSoil (povezan sa implementacija u okviru Pillar Four)</p>	II kvartal 2019.	Neprekidno	Sekrtarijat GSP, RSPs, Svi GSP partneri	200.000 USD uz dopunu iz nacionalnih i regionalnih izvora finansiranja
3. Primeniti revidiranu Svetska Povelja o zemljištu i Vodič za održivo upravljanje zemljištem	Razvoj i implementacija procene karakteristika GSP-a partnera protiv revidiranog WSC. Organizacija regionalnih i nacionalnih kapaciteta razvijajući radionice za širenje i jačanje kapaciteta u okviru VGSSM.	<p>3.1 Proceniti performanse partnera GSP-a protiv revidirane Svetske povelje o zemljištu</p>	II kvartal 2018.	IV kvartal 2018.	Sekrtarijat GSP, RSPs, Svi GSP partneri	Finansiranje od strane nacionalnih i regionalnih izvora u zavisnosti od vremena u kome su bili uključeni u anketiranje
		<p>3.2 Širenje VGSSM kroz podizanje svesti na regionalnom i nacionalnom nivou, razvijanjem radionica za podsticaj saradnika za promociju, podršku i primenu vodiča</p>	III kvartal 2018.	II kvartal 2020.	Sekrtarijat GSP, RSPs	200.000 USD Budžet treba da bude dopunjen nacionalnim i regionalnim

	Priručnici SSM za vodeće opasnosti zagađenja zemljišta.					doprinosima, kao i sredstvima učesnika radionica
	Razvoj kapaciteta o specifičnim opasnostima zagađenja zemljišta i SSM aktivnosti na upravljanju akcijama koje registruju iskazane pretnje (implementacija kroz GSP PillarTwo)	3.3 Razviti tehničke priručnike za SSM za svaku od deset glavnih pretnji po zemljište koji su identifikovani u SVSR. Ove priručnike će razviti radne grupe za pružanje tehničkih informacija o upravljanju zemljištem u cilju rešavanja najvećih problema zagađenja zemljišta. Expertske radne grupe odrediće geografski ili regionalni kontekst ovih priručnika	I kvartal 2018.	2022.	Sekretarijat GSP ITPS RSP Radna Grupa Pillar One, Brojni GSP partneri uključeni u rad ekspertskih radnih grupa	75.000 USD uz dopunu iz nacionalnih i regionalnih izvora finansiranja
	Upravljanje zemljištem koje je integrisano u okvire nacionalne zakonodavne politike (implementirati kroz GSP Pillar two)	3.4 Povezanost sa implementacijom u Pillar Two jačanja kapaciteta razvojnih treninga/radionica o specifičnosti potencijalnog zagađenja zemljišta i SSM prakse za rešavanje ovih pretnji	IV kvartal 2018,	Neprekidno	Sekretarijat GSP RSP Lokalni saradnici Nacionalni nominirani učesnici	Budžet će biti obezbeđen kroz implementaciju Pillar Two
		3.5 Povezanost sa implementacijom u okviru Pillar Two o saradnji vlada i drugih međunarodnih organizacije za integrisano upravljanje zemljištem.	IV kvartal 2018.	IV kvartal 2020.	Sekretarijat GSP RSPs Lokalni saradnici	Budžet će biti obezbeđen kroz implementaciju Pillar Two
4. Razviti i sprovesti sveobuhvatni projekt implementacije SSM	Razviti projekat za sveobuhvatnu implementaciju SSM projekata Implementacija SSM projekata u svim regionima.	4.1 Razvoj sveobuhvatnog projekta predloge za primenu SSM-a prakse. Projekti bi uključivali • one usmerene na povećanje postojećih uspešnih SSM projekata kako je to identifikovano u Aktivnosti 2 (povećanje na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou) i • razvijanje novog i sveobuhvatnog koncepte SSM projekta. Da bi se osigurali integrisani i	III kvartal 2018.	IV kvartal 2020. Neprekidno razvijati dugoročne predloge	Sekretarijat GSP RSPs Svi GSP partneri	100.000 USD Budžet dopunjavaju nacionalni i regionalni korisnici

		<p>sveobuhvatni projekti, treba uključiti sledeće (nepotpun spisak):</p> <ul style="list-style-type: none"> • prepreke usvajanju i kako ih prevazići, • razvoj relevantne političke podrške, • razvoj kapaciteta pre i tokom primene, • procena potreba za prilagođavanje SSM prakse, • Razmena znanja i razvoj odluka koje pomažu sisteme i • praćenje upravljanja SSM na funkcije zemljišta i ekosistema. 				
		<p>4.2 Implementirati SSM projekte u sve regione, osiguravajući uključivanje svih relevantnih zainteresovanih strana</p>	<p>II kvartal 2019.</p>	<p>Neprekidno</p>	<p>Sekretarijat GSP RSPs Svi GSP partneri</p>	<p>15.000.000 USD Budžet će biti dopunjen od onih koji su se prijavili za projekat ali koji se ne finansiraju kroz FAO</p>

4 Vremenski interval aktivnosti

Aktivnost	Akcije	2018				2019				2020.				2021.				2020.			
		KI	KII	KIII	KIV	K I	KII	KIII	KIV	KI	KII	KIII	KIV	KI	KII	KIII	KIV	KI	KII	KIII	KIV
1. Razvijati i izraditi dostupne informacije najbolje SSM prakse u različitim sistemima korišćenja zemljišta	1.1																				
	1.2																				
	1.3																				
	1.4																				
	2.1																				
2. Identifikovati regione gde su SSM prakse uspešno implementirane	2.2																				
	2.3																				
	2.4																				
3. Primeniti revidiranu Svetska Povelja o zemljištu i Vodič za održivo upravljanje zemljištem	3.1																				
	3.2																				
	3.3																				
	3.4																				
	3.5																				
4. Razviti i sprovesti sveobuhvatni projekt implementacije SSM	4.1																				
	4.2																				

5 Ukupan budžet

Aktivnosti	Budžet
1. Primena revidirane Svetske povelje o zemljištu i Smernica za održivo upravljanje zemljištem	USD 275,000
2. Razviti i učiniti dostupnim informacije o najboljim praksama za SSM u okviru različitih sistema korišćenja zemljišta	USD 1,020,000
3. Identifikovanje regiona u kojima su prakse održivog upravljanja zemljištem uspešno implementirane, i ima mogućnosti za povećanjem kao za povećanje	USD 325,000
4. Razviti i realizovati projekte održivog upravljanja zemljištem	USD 15,100,000
Ukupno	USD 16,720,000

6 Literatura

FAO. 2015. Revised World Soil Charter. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome, Italy. Available at <http://www.fao.org/3/a-i4965e.pdf>

FAO and ITPS. 2015. Status of the World's Soil Resources (SWSR) – Main Report. Food and Agriculture Organization of the United Nations and Intergovernmental Technical Panel on Soils, Rome, Italy.

FAO, 2017. Voluntary Guidelines for Sustainable Soil Management. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Rome, Italy. Available at <http://www.fao.org/3/a-bl813e.pdf>